

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>08 Право</i>
Спеціальність	<i>81 Право</i>
Освітня програма	<i>Право</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кредитів / 150 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен / модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: кандидат юридичних наук, доцент Єгорова Валентина Сергіївна, vsegorova@hotmail.com Практичні / Семінарські: кандидат юридичних наук, доцент Єгорова Валентина Сергіївна, vsegorova@hotmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>Посилання на дистанційний ресурс Google classroom надається на першому занятті</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

«Конституційне право. Загальна частина» є правничою дисципліною, що належить до нормативних освітніх компонентів циклу професійної підготовки бакалавра.

Метою вивчення даної дисципліни є формування професійної правосвідомості студентів у сфері сучасного українського конституціоналізму, набуття компетентностей, визначених стандартом вищої освіти та достатніх для розв'язання складних спеціалізованих задач у галузі правничої діяльності, ефективного виконання професійної діяльності за обраною спеціальністю.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні загальні положення конституційного права як провідної галузі національного права, законодавства та юридичної науки, а також окремі історико-правові аспекти українського конституціоналізму.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти:

РН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

Відповідність результатів навчання (РН) та компетентностей за Стандартом вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності (soft skills):

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

«Конституційне право. Загальна частина», з огляду на системність та взаємопов'язаність з тематикою освітньої програми підготовки бакалавра, вивчається паралельно з навчальними дисциплінами «Теорія держави і права», «Історія держави і права України», «Основи правничої діяльності та професійна етика», «Римське приватне право», «Критичне мислення» тощо.

На результатах навчання з дисципліни базується подальше вивчення таких освітніх компонентів, як «Конституційне право. Особлива частина», «Права людини: міжнародні стандарти та захист», «Судоустрій в Україні», інших нормативних та вибіркового освітніх компонентів.

3. Зміст навчальної дисципліни

Конституційне право як навчальна дисципліна містить два освітніх компонента: «Конституційне право. Загальна частина», що викладається на першому курсі в осінньому семестрі, та «Конституційне право. Особлива частина», що викладається у весняному семестрі.

Шифр за ОП:

ПО 01 Конституційне право. Загальна частина

Тема 1. Конституційне право – провідна галузь національного права України.

Тема 2. Джерела конституційного права.

Тема 3. Інститути конституційного права та конституційно-правові норми.

Тема 4. Конституційне право як юридична наука.

Тема 5. Конституційно-правові відносини.

Тема 6. Юридична відповідальність у конституційному праві.

Тема 7. Історія української конституції.

Тема 8. Основи теорії конституції.

Тема 9. Український конституціоналізм на сучасному етапі.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Конституція України від 28 черв. 1996 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення 02.06.2024).
2. Конституція Автономної Республіки Крим від 21 жовт. 1998 р. : затв. Законом України від 23 груд. 1998 р. № 350-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-14#Text> (дата звернення 02.06.2024).
3. Конституційне право : підруч. / за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2019. 484 с.
4. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 328 с.
5. Федоренко В. Л. Конституційне право України : підруч. Київ : «Видавництво Ліра-К», 2016. 616 с.

Додаткова література:

1. Загальна Декларація прав людини : прийнята Генеральною Асамблеєю ООН в резолюції 217 А (III) від 10 груд. 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення 02.06.2024).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : прийнята державами – членами Ради Європи 4 листоп. 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення 02.06.2024).
3. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права : прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 груд. 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення 02.06.2024).
4. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права : прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 груд. 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text (дата звернення 02.06.2024).
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 груд. 1984 р. № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення 02.06.2024).
6. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 02.06.2024).
7. Бойко І. Й. Галичина у державно-правовій системі Австрії та Австро-Угорщини (1772-1918) : навч. посіб. Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 312 с.
8. Гультай М. М. Історичні витоки вітчизняного конституціоналізму: звичаї, традиції, пам'ятки права та філософські концепції : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 240 с.
9. Конституційне право України. Академічний курс : підруч. : у 2 т. Т. 1 / за ред. В. Ф. Погорілка. Київ : Юрид. думка, 2006. 544 с.
10. Орзіх М. Ф. Конституція – Основний Закон держави і суспільства. *Вибрані праці* / М. Ф. Орзіх. Одеса : Юридична література, 2015. 568 с.
11. «Пакти і Конституції» Української козацької держави (до 300-річчя укладення) / відп. ред. В. А.Смолій ; упорядники М. С. Трофимук, Т. В. Чухліб. Львів : Світ, 2011. 440 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-603-692-9/978-966-603-692-9.pdf> (дата звернення 02.06.2024).
12. Петров Р. А. Право Європейського Союзу : підруч. Харків : Право, 2019. 442 с.
13. Савчин М. В. Конституційне право України : підруч. / відп. ред. М. О. Баймуратов. Київ : Правова єдність, 2009. 1008 с.
14. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підруч. Київ : Алерта, 2021. 528 с.
15. Тищик Б. Й., Бойко І. Й. Історія держави і права України : підруч. Київ : Ін Юре, 2015. 808 с.

Для пошуку нормативно-правових актів бажано використовувати офіційний вебсайт парламенту – Верховної Ради України – <https://www.rada.gov.ua/>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відповідно до навчального плану підготовки бакалавра передбачено наступні види навчальних занять:

- лекції;
- практичні заняття;
- консультація.

Теми лекцій та практичних занять взаємозв'язані, матеріал вивчається в логічній послідовності. На практичних заняттях розглядаються найбільш суттєві теоретичні питання, які дозволяють забезпечити студентам можливість глибокого самостійного вивчення всього програмного матеріалу. Консультація проводиться викладачем щотижня згідно з графіком, затвердженим кафедрою.

Методи і технології навчання. Використовуються дидактичні методи, спостереження і порівняння, узагальнення і абстрагування, аналогія, індукція, дедукція, аналіз і синтез, аналітико-синтетичний, абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький. Також комплекс методів, зокрема практичні, наочні, словесні, проблемні, частково-пошукові та інші групи методів. Серед методів

навчання за характером логіки пізнання використовуються аналітичний, індуктивний, дедуктивний, традиційний методи.

На заняттях використовуються мультимедійне обладнання, комп'ютер. При дистанційному навчанні використовуються сервіси відеоконференцій Zoom, освітній вебсервіс Google Classroom на платформі «Сікорський», Телеграм чат для комунікації зі студентами, університетське програмне забезпечення Інформаційно-телекомунікаційної системи «Електронний кампус».

5.1. Лекції та практичні заняття

Назва теми, перелік основних питань, література
<p>Тема 1. Конституційне право – провідна галузь національного права України <i>заняття 1.</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Поняття та предмет конституційного права як галузі права, галузі законодавства та навчальної дисципліни.2. Система конституційного права як галузі права. <p><i>заняття 2.</i></p> <ol style="list-style-type: none">3. Система конституційного права як галузі законодавства та навчальної дисципліни.4. Місце конституційного права в системі публічного та приватного права. <p><i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [9, 10, 12-14].</p>
<p>Тема 2. Джерела конституційного права <i>заняття 1.</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Поняття джерел конституційного права.2. Ознаки джерел конституційного права. <p><i>заняття 2.</i></p> <ol style="list-style-type: none">3. Критерії (підстави) класифікації джерел конституційного права.4. Види та підвиди джерел конституційного права. <p><i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [1-6, 9, 10, 12-14].</p>
<p>Тема 3. Інститути конституційного права та конституційно-правові норми <i>заняття 1.</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Поняття та ознаки конституційно-правових норм, їх особливості.2. Класифікація норм конституційного права. <p><i>заняття 2.</i></p> <ol style="list-style-type: none">3. Поняття та ознаки інституту конституційного права.4. Класифікація інститутів конституційного права. <p><i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [9, 10, 12-14].</p>
<p>Тема 4. Конституційне право як юридична наука <i>заняття 1.</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Історія науки конституційного права.2. Поняття, предмет та джерела науки конституційного права. <p><i>заняття 2.</i></p> <ol style="list-style-type: none">3. Методологія науки конституційного права.4. Поняття та класифікація функцій науки конституційного права. <p><i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [9, 10, 12-14].</p>
<p>Тема 5. Конституційно-правові відносини <i>заняття 1.</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Поняття, ознаки, склад та види конституційно-правових відносин.2. Суб'єкти конституційно-правових відносин. <p><i>заняття 2.</i></p> <ol style="list-style-type: none">3. Об'єкти конституційно-правових відносин.4. Юридичні факти в конституційно-правових відносинах. <p><i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [9, 10, 12-14].</p>
<p>Тема 6. Юридична відповідальність у конституційному праві <i>заняття 1.</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Поняття, сутність та види юридичної відповідальності в конституційному праві.2. Конституційно-правова відповідальність. <p><i>заняття 2.</i></p>

3. Адміністративна відповідальність за порушення конституційного законодавства.
4. Кримінальна відповідальність за порушення конституційного законодавства.

Література: базова [1-5], додаткова [5, 6, 9, 10, 12-14].

Тема 7. Історія української конституції

заняття 1.

1. Витоки ідей українського конституціоналізму.
2. Розвиток українського конституціоналізму на початку ХХ ст.

заняття 2.

3. Конституційний розвиток радянської України.
4. Етапи створення чинної Конституції України.

Література: базова [1-5], додаткова [7-11, 13, 15].

Тема 8. Основи теорії конституції

заняття 1.

1. Поняття, ознаки та функції конституції.
2. Види конституцій.

заняття 2.

3. Тлумачення (інтерпретація) конституції.
4. Характеристика чинної Конституції України.

Література: базова [1-5], додаткова [9, 10, 12-14].

Тема 9. Український конституціоналізм на сучасному етапі

заняття 1.

1. Гуманістична ідеологія українського конституціоналізму.
2. Політико-правові проблеми забезпечення стабільності конституційного ладу України.

заняття 2.

3. Конституційна реформа в Україні.
4. Конституційне право та світовий правопорядок.

Література: базова [1-5], додаткова [9, 10, 12-15].

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Крім навчальних занять, відповідно до навчального плану підготовки бакалавра передбачено також наступні форми освітнього процесу:

- самостійна робота;
- контрольні заходи.

Теоретичні та практичні знання поглиблюються шляхом самостійної роботи з використанням рекомендованої літератури та ресурсів глобальної мережі Internet.

6.1. Самостійна робота

Назва теми, перелік основних питань, література	Форма контролю
<p>Тема 1. Конституційне право – провідна галузь національного права України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та зміст Силабусу навчальної дисципліни. Політика навчальної дисципліни. 2. Загальна характеристика підгалузей конституційного права. <p><i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [9, 10, 13].</p>	<i>опитування</i>
<p>Тема 2. Джерела конституційного права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Співвідношення понять «джерело конституційного права» та «джерело права». 2. Підходи, концепції науковців щодо поняття джерел конституційного права. <p><i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [1-6, 9, 10, 12-14].</p>	<i>опитування</i>
<p>Тема 3. Інститути конституційного права та конституційно-правові норми</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конституційно-правові норми в інших галузях права. 2. Особливості структури конституційно-правових норм. 	<i>опитування / практичні завдання</i>

3. Співвідношення понять «інститут конституційного права» та «конституційно-правовий інститут». <i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [9, 10, 12-14].	
Тема 4. Конституційне право як юридична наука 1. Сучасні українські вчені-конституціоналісти. 2. Поточне законодавство як джерело науки конституційного права. <i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [9, 10, 12-14].	<i>опитування</i>
Тема 5. Конституційно-правові відносини 1. Співвідношення понять «конституційно-правові відносини» та «правовідносини». 2. Строки в конституційно-правових відносинах. <i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [9, 10, 12-14].	<i>опитування / практичні завдання</i>
Тема 6. Юридична відповідальність у конституційному праві 1. Цивільно-правова відповідальність за порушення конституційного законодавства. 2. Строки в конституційних деліктах. <i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [5, 6, 9, 10, 12-14].	<i>опитування / практичні завдання / кейси</i>
Тема 7. Історія української конституції 1. Характеристика протоконституційних документів та актів часів Давньоруської держави (Київська Русь). 2. Декларація про державний суверенітет України 1990 р.: історико-правовий аспект. <i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [7-11, 13, 15].	<i>опитування / тестові завдання</i>
Тема 8. Основи теорії конституції 1. Етимологія поняття «конституція». 2. Юридична природа преамбули конституції. <i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [9, 10, 12-14].	<i>опитування</i>
Тема 9. Український конституціоналізм на сучасному етапі 1. Вплив міжнародних юрисдикційних установ на національну правову систему. 2. Конституційний процес в умовах воєнного стану. <i>Література:</i> базова [1-5], додаткова [9, 10, 12-14].	<i>опитування / практичні завдання</i>

Строк виконання усіх видів самостійної роботи – дата проведення практичного заняття з відповідної теми.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять. Здобувачам освіти рекомендується відвідувати лекції та практичні заняття. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента/студентки, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички. Відсутність на лекції не відпрацьовується, оскільки теми та питання лекцій і практичних занять співпадають. Згідно з «Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського» заборонено оцінювати присутність або відсутність здобувача на аудиторному занятті, в тому числі нараховувати за це заохочувальні або штрафні бали. Детально: <https://osvita.kpi.ua/node/37>. Відсутність на практичному занятті відпрацьовується.

Особливості організації освітнього процесу під час дистанційного навчання визначено «Положенням про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детально: <https://osvita.kpi.ua/node/188>.

Правила поведінки на заняттях. Норми етичної поведінки студентів і науково-педагогічних працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детально: <https://kpi.ua/code>.

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів

Заохочувальні бали	Штрафні бали
--------------------	--------------

Критерій	Ваговий бал	Критерій	Ваговий бал
Участь у міжнародних, всеукраїнських, університетських та/або інших заходах (конференція, круглий стіл, конкурс, олімпіада тощо); публікація (стаття та/або тези доповіді) за тематикою навчальної дисципліни	+10 балів	<i>Порушення строку відпрацювання практичних занять, виконання задач (кейсів), тестування тощо (за кожну таку роботу).</i> Під час дистанційного навчання штрафні бали не застосовуються	-0 балів
Виступ на занятті з ініціативною доповіддю на обрану творчу тему, погоджену з викладачем, за програмою дисципліни	+5 балів	<i>Порушення термінів виконання модульної контрольної роботи та її захист</i> Під час дистанційного навчання штрафні бали не застосовуються	-0 балів

Заохочувальні та штрафні бали не входять до основної шкали РСО, а їхня сума не може перевищувати 10% рейтингової шкали.

Політика дедлайнів та перескладань. Відпрацювання практичного заняття, за рішенням викладача, може здійснюватися у формі опитування, тестування, виконання практичного завдання, розв'язання задачі з відповідної теми.

На останньому за розкладом занятті проводиться основна форма поточного контролю у вигляді письмової модульної контрольної роботи, до якої включено відповіді на теоретичні питання теми 9. Результат модульної контрольної роботи для студента, який не з'явився на контрольний захід, є нульовим. У такому разі, студент має можливість повторно виконати модульну контрольну роботу.

Політика академічної доброчесності та її принципи визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детально: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

Поточний контроль: експрес-опитування, опитування за темою заняття, тест, виконання практичного завдання, розв'язання задач (кейсів), МКР.

№ з/п	Поточний, семестровий контроль	Ваговий бал	Кількість	Всього, 100 балів
1.	Практичне заняття	2,5	18	45
2.	Модульна контрольна робота (МКР)	5	1	5
3.	Екзамен			50

Поточний контроль має чотири рівні оцінювання, критерії:

“відмінно” – повна відповідь (не менше 95% потрібної інформації) – студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, правильно і обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних комунікативних ситуаціях – практичне заняття **2,5 бали**, МКР – **5 балів**;

“добре” – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з несуттєвими недоліками, які допускає студент – практичне заняття **2 бали**, МКР – **4 бали**

“задовільно” – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації), студент засвоїв основний теоретичний матеріал, але допускає неточності – практичне заняття **1 бал**, МКР – **3 бали**;

“незадовільно” – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – практичне заняття **0 балів**, МКР – **0-2 бали**.

Результати поточного контролю здобувача регулярно вносяться викладачем до модуля «Поточний контроль» АС Електронний кампус.

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог Силабусу.

Критерій отримання атестації	Перша атестація	Друга атестація
Строк атестації	8-ий тиждень	14-ий тиждень
Поточний рейтинг	≥ 15 балів	≥ 30 балів

Умови отримання атестації	Практичні заняття, теми 1-4	+	-
	Практичні заняття, теми 5-9	-	+

Результати календарного контролю здобувача вносяться викладачем до модуля «Календарний контроль» АС Електронний кампус.

Семестровий контроль: екзамен.

Умови допуску до семестрового контролю: семестровий рейтинг більше 30 балів.

Порядок проведення контрольних заходів визначено у «Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детально: <https://osvita.kpi.ua/node/32>.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

9.1. Орієнтовний перелік питань до екзамену

1. Поняття та предмет конституційного права як навчальної дисципліни.
2. Система конституційного права як навчальної дисципліни.
3. Джерела конституційного права як навчальної дисципліни.
4. Поняття та предмет конституційного права як галузі права.
5. Система конституційного права як галузі права.
6. Місце конституційного права в системі публічного та приватного права.
7. Поняття конституційно-правової норми.
8. Ознаки конституційно-правових норм, їх особливості.
9. Класифікація норм конституційного права.
10. Поняття інституту конституційного права.
11. Ознаки інституту конституційного права.
12. Класифікація інститутів конституційного права.
13. Поняття джерел конституційного права.
14. Ознаки джерел конституційного права.
15. Класифікація джерел конституційного права.
16. Поняття та предмет конституційного права як галузі законодавства.
17. Система конституційного права як галузі законодавства.
18. Провідна роль конституційного законодавства.
19. Історія науки конституційного права.
20. Поняття, предмет та джерела науки конституційного права.
21. Методологія науки конституційного права.
22. Поняття та ознаки функцій конституційного права.
23. Класифікація функцій конституційного права.
24. Реалізація функцій конституційного права.
25. Поняття, ознаки, склад та види конституційно-правових відносин.
26. Суб'єкти конституційно-правових відносин.
27. Об'єкти конституційно-правових відносин.
28. Юридичні факти в конституційно-правових відносинах.
29. Поняття, сутність та види юридичної відповідальності в конституційному праві.
30. Конституційно-правова відповідальність.
31. Адміністративна відповідальність за порушення конституційного законодавства.
32. Кримінальна відповідальність за порушення конституційного законодавства.

33. Витоки ідей українського конституціоналізму.
34. Розвиток українського конституціоналізму на початку ХХ ст.
35. Конституційний розвиток радянської України.
36. Етапи створення чинної Конституції України.
37. Поняття, ознаки та функції конституції.
38. Види конституцій.
39. Тлумачення (інтерпретація) конституції.
40. Характеристика чинної Конституції України.
41. Генезис та еволюція конституційних прав людини.
42. Конституційні права людини: теоретико-правовий аспект.
43. Гуманістична ідеологія конституції.
44. Конституційні принципи організації державної та муніципальної влади.
45. Конституційна система органів публічної влади.
46. Конституційний статус органів публічного адміністрування.
47. Конституційна реформа в Україні.
48. Конституційний процес в умовах воєнного стану.
49. Політико-правові проблеми забезпечення стабільності конституційного ладу України.
50. Конституційне право та світовий правопорядок.

9.2. Методичні рекомендації щодо змісту відповіді на питання практичних занять

Тема 1. Конституційне право – провідна галузь національного права України

1. Поняття та предмет конституційного права як галузі права, галузі законодавства та навчальної дисципліни

- дати визначення (поняття) конституційного права України як галузі права; дати визначення (поняття) предмета конституційного права України як галузі права; розкрити види суспільних відносин, які належать до предмета конституційного права України як галузі права; дати загальну характеристику цих суспільних відносин; дати визначення (поняття) конституційного права України як галузі законодавства;
- дати визначення (поняття) предмета конституційного права України як галузі законодавства; розкрити види суспільних відносин, які належать до предмета конституційного права України як галузі законодавства;
- дати визначення (поняття) конституційного права України як навчальної дисципліни; дати визначення (поняття) предмета конституційного права України як навчальної дисципліни; розкрити види суспільних відносин, які належать до предмета конституційного права України як навчальної дисципліни.

2. Система конституційного права як галузі права

- дати визначення (поняття) системи конституційного права України як галузі права; розкрити структурні елементи (складові) системи конституційного права України як галузі права; дати загальну характеристику підгалузей конституційного права України (виборче право, референдне право, парламентське право, конституційне процесуальне право тощо); дати загальну характеристику інститутів конституційного права України (конституційно-правових інститутів).

3. Система конституційного права як галузі законодавства та навчальної дисципліни

- дати визначення (поняття) системи конституційного права України як галузі законодавства; розкрити структурні елементи (складові) системи конституційного права України як галузі законодавства; дати загальну характеристику підгалузей конституційного законодавства;
- дати визначення (поняття) системи конституційного права України як навчальної дисципліни; розкрити структурні елементи (складові) системи конституційного права України як навчальної дисципліни.

3. Місце конституційного права в системі публічного та приватного права

- обґрунтувати провідну роль конституційного права України у національній правовій системі; місце конституційного права України в системі публічного та приватного права; розкрити співвідношення понять «конституційне право» та «державне право».

Тема 2. Джерела конституційного права

1. Поняття джерел конституційного права

- дати визначення (поняття) джерела конституційного права; розкрити співвідношення понять «джерело конституційного права» та «джерело права»; навести думки, підходи, концепції науковців щодо визначення (поняття) джерел конституційного права.

2. Ознаки джерел конституційного права

- розкрити загальні ознаки джерел конституційного права; спеціальні ознаки джерел конституційного права; пояснити сутність (зміст) ознак джерел конституційного права.

3. Критерії (підстави) класифікації джерел конституційного права

- розкрити критерії (підстави) класифікації джерел конституційного права; дати поняття та загальну характеристику джерел конституційного права за критерієм (підставою) класифікації.

4. Види та підвиди джерел конституційного права

- розкрити критерії (підстави) класифікації джерел конституційного права; дати поняття та загальну характеристику джерел конституційного права за видами та підвидами; навести приклади джерел конституційного права за кожним критерієм (підставою) класифікації.

Тема 3. Інститути конституційного права та конституційно-правові норми

1. Поняття та ознаки конституційно-правових норм, їх особливості

- дати визначення (поняття) норми конституційного права України; обґрунтувати сутність конституційно-правових норм як первинного складового елемента системи конституційного права; розкрити відмінність конституційно-правових норм від норм інших галузей права;
- розкрити загальні видові ознаки норм конституційного права; спеціальні видові ознаки норм конституційного права; структуру конституційно-правової норми; дати загальну характеристику специфіки (особливостей) конституційно-правових норм.

2. Класифікація норм конституційного права

- розкрити підстави класифікації конституційно-правових норм; дати поняття та загальну характеристику норм конституційного права за видами.

3. Поняття та ознаки інституту конституційного права

- дати визначення (поняття) інституту конституційного права; обґрунтувати сутність інституту конституційного права як основного складового елемента системи конституційного права; розкрити співвідношення понять «інститут конституційного права» та «конституційно-правовий інститут»;
- розкрити загальні ознаки інституту конституційного права; спеціальні ознаки інституту конституційного права; ознаки генеральних, загальних (основних), субінститутів та одноелементних інститутів конституційного права; дати загальну характеристику специфіки (особливостей) комплексних міжгалузевих інститутів конституційного права.

4. Класифікація інститутів конституційного права

- розкрити критерії класифікації інститутів конституційного права; дати поняття та загальну характеристику інститутів конституційного права за видами та підвидами; навести приклади інститутів конституційного права за кожним критерієм класифікації.

Тема 4. Конституційне право як юридична наука

1. Історія науки конституційного права

- виникнення науки конституційного права; періоди розвитку науки конституційного права; навести погляди, підходи, концепції представників української конституційно-правової думки відповідного періоду; загальна характеристика сучасної науки конституційного права, сучасні наукові школи конституційного права, сучасні українські вчені-конституціоналісти.

2. Поняття, предмет та джерела науки конституційного права

- дати визначення (поняття) науки конституційного права; дати визначення (поняття) предмета науки конституційного права; розкрити зміст предмета науки конституційного права;
- дати визначення (поняття) джерела науки конституційного права; розкрити критерії (підстави) класифікації джерел науки конституційного права; дати загальну характеристику джерел науки конституційного права за видами; навести приклади джерел науки конституційного права за кожним критерієм (підставою) класифікації.

3. Методологія науки конституційного права

- дати визначення (поняття) методології науки конституційного права; розкрити сутність (зміст) методології науки конституційного права;
- дати визначення (поняття) метода науки конституційного права; розкрити критерії (підстави) класифікації методів науки конституційного права; дати поняття та загальну характеристику методів науки конституційного права за видами.

4. Поняття та класифікація функцій науки конституційного права

- дати визначення (поняття) функцій науки конституційного права; дати поняття та розкрити сутність (зміст) функцій науки конституційного права за видами; розкрити елементи механізму реалізації функцій науки конституційного права.

Тема 5. Конституційно-правові відносини

1. Поняття, ознаки, склад та види конституційно-правових відносин

- дати визначення (поняття) конституційно-правових відносин; розкрити співвідношення понять «конституційно-правові відносини» та «правовідносини»; навести думки, підходи, концепції науковців щодо поняття конституційно-правових відносин;
- розкрити ознаки конституційно-правових відносин; пояснити сутність (зміст) ознак конституційно-правових відносин;
- розкрити складові елементи конституційно-правових відносин;
- розкрити критерії (підстави) класифікації конституційно-правових відносин; дати загальну характеристику конституційно-правових відносин за видами.

2. Суб'єкти конституційно-правових відносин

- дати визначення (поняття) суб'єктів конституційно-правових відносин; поняття конституційної правосуб'єктності; поняття конституційної правоздатності; поняття конституційної дієздатності;
- види суб'єктів конституційно-правових відносин, їх загальна характеристика; Український народ як пріоритетний суб'єкт системи конституційно-правових відносин.

3. Об'єкти конституційно-правових відносин

- дати визначення (поняття) об'єктів конституційно-правових відносин;
- види об'єктів конституційно-правових відносин, їх загальна характеристика.

4. Юридичні факти в конституційно-правових відносинах

- дати визначення (поняття) конституційного юридичного факту; розкрити ознаки конституційних юридичних фактів;
- розкрити критерії (підстави) класифікації конституційних юридичних фактів; дати поняття та загальну характеристику конституційних юридичних фактів за видами; навести приклади конституційних юридичних фактів за кожним критерієм (підставою) класифікації.

Тема 6. Юридична відповідальність у конституційному праві

1. Поняття, сутність та види юридичної відповідальності в конституційному праві

- дати визначення (поняття) юридичної відповідальності в конституційному праві; розкрити загальні та спеціальні ознаки юридичної відповідальності в конституційному праві;
- розкрити складові елементи системи юридичної відповідальності в конституційному праві; дати загальну характеристику цивільно-правової, дисциплінарної та інших видів юридичної відповідальності в конституційному праві (крім конституційно-правової, адміністративної, кримінальної, які розглядаються у наступних питаннях практичного заняття).

2. Конституційно-правова відповідальність

- дати визначення (поняття) конституційно-правової відповідальності; поняття конституційного правопорушення;
- розкрити загальні та особливі (спеціальні) ознаки конституційно-правової відповідальності;
- розкрити принципи конституційно-правової відповідальності;
- розкрити критерії (підстави) класифікації конституційно-правової відповідальності;
- розкрити види конституційно-правових санкцій.

3. Адміністративна відповідальність за порушення конституційного законодавства

- дати визначення (поняття) адміністративно-правової відповідальності; користуючись Кодексом України про адміністративні правопорушення, вказати статті (мінімум 5 – максимум 10), які передбачають відповідальність за порушення норм конституційного права.

4. Кримінальна відповідальність за порушення конституційного законодавства

- дати визначення (поняття) кримінально-правової відповідальності; користуючись Кримінальним кодексом України, вказати статті (мінімум 5 – максимум 10), які передбачають відповідальність за порушення норм конституційного права.

Тема 7. Історія української конституції

1. Витоки ідей українського конституціоналізму

- дати загальну характеристику протоконституційних документів та актів часів Давньоруської держави (Київська Русь), Литовсько-руської доби, часів Речі Посполитої, часів республіки Запорозької Січі, доби Української козацько-гетьманської держави; загальна характеристика Конституції Пилипа Орлика 1710 р.; дати загальну характеристику ідеям конституціоналізму на українських землях у складі Російської імперії; загальна характеристика ідей конституціоналізму на українських землях у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії; загальна характеристика проекту конституції Михайла Драгоманова 1884 р.

2. Розвиток українського конституціоналізму на початку ХХ ст.

- дати загальну характеристику ідеям конституціоналізму на українських землях у складі Російської імперії та Австро-Угорської імперії на початку ХХ ст.; загальна характеристика проекту конституції Михайла Грушевського 1905 р.; загальна характеристика проекту конституції Миколи Міхновського 1905 р.; дати загальну характеристику конституціоналізму періоду української революції 1917-1921 рр.; загальна характеристика I-IV Універсалів Центральної Ради; загальна характеристика Конституції УНР 1918 р.; загальна характеристика конституційних актів гетьмана Павла Скоропадського; загальна характеристика конституційних актів Західноукраїнської Народної Республіки.

3. Конституційний розвиток радянської України

- дати загальну характеристику конституціоналізму періоду радянської України; загальна характеристика Конституції УСРР 1919 р.; загальна характеристика Конституції УСРР 1929 р.; загальна характеристика Конституції УРСР 1937 р.; загальна характеристика Конституції УРСР 1978 р.; загальна характеристика Декларації про державний суверенітет України 1990 р.

4. Етапи створення чинної Конституції України

- періоди розробки та прийняття чинної Конституції України; загальна характеристика концепції Конституції України 1991 р., проектів Конституції України 1992-1996 рр.; загальна характеристика Конституційного Договору 1995 р.; конституційний процес у червні 1996 р.

Тема 8. Основи теорії конституції

1. Поняття, ознаки та функції конституції

- дати визначення (поняття) конституції; розкрити етимологію поняття «конституція»; розкрити ознаки конституції, її основні юридичні властивості; дати визначення (поняття) функцій конституції; розкрити види та підвиди функцій конституції.

2. Види конституцій

- розкрити критерії (підстави) класифікації конституцій; дати поняття та загальну характеристику конституцій за кожним критерієм (підставою) класифікації, видом та підвидом; навести приклади конституцій за кожним критерієм (підставою) класифікації, видом та підвидом.

3. Тлумачення (інтерпретація) конституції

- дати визначення (поняття) тлумачення конституції; розкрити ознаки тлумачення (інтерпретації) конституції; розкрити види та підвиди тлумачення (інтерпретації) конституції; дати характеристику нормативного тлумачення (інтерпретації) конституції; дати характеристику казуального тлумачення (інтерпретації) конституції; дати характеристику доктринального тлумачення (інтерпретації) конституції;

4. Характеристика чинної Конституції України

- дати характеристику чинної Конституції України як фундаментального політико-правового акта; проаналізувати структуру чинної Конституції України; проаналізувати преамбулу чинної Конституції України; дати характеристику чинної Конституції України за кожним критерієм (підставою) класифікації, видом та підвидом, які було розглянуто у питанні 2 цієї теми.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри інтелектуальної власності та приватного права, кандидатом юридичних наук, доцентом Шумаком Ігорем Олексійовичем.

Ухвалено кафедрою інтелектуальної власності та приватного права (протокол № 11 від 05.06.2024 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 9 від 26.06.2024 р.)